

Portré a kisebbségiombudsman-jelölről

HVG Kiadó Zrt.

2007. május 30., szerda

"Unalmasan jó tanuló voltam" - kelt maga iránt már elsőre érdeklődést az államfő immár szokásos, az egyeztetési előjáték mellőzésével megnevezett, 37 éves kisebbségiszószóló-jelöltje.

© Horváth Szabolcs

Az eddig vezető út mindenesetre nagy kanyarral indul, hiszen apai ágon "nagyapám cimbalmosként egy cigányzenekar karmestere, és még édesapám is zenész volt, de ő már zongorista tánczenekarokban, sőt Abonyi Kállai Ernő néven festőként sem ismeretlen". Ő és a "nem cigány származású" mama kezdetben, bár nem örülnek, hogy Ernő fiuk is a zene iránt vonzódik, 14 évesen elengedik az abonyi családi fészekből a szegedi konzervatóriumba. Csakhogy az ígéretesen induló pálya a többször sikertelen zeneakadémiai felvételen megbicsaklik: "Naiv voltam, vidéki srácként nem is rúghattam labdába." Aztán, túl a kudarcon, az egri tanárképzőben történelem-ének szakos tanárnak tanul. A zene már csak afféle egzisztenciális kellék: "tanulmányaim alatt a zongorázásból tartottam el magam, voltam színházi zongorakísérő, hakniztam a színészekkel, de játszottam balettiskolában is". Amikor azonban 1994-ben, friss diplomával Pestre indul, már inkább szakmában tanul. "Elvégeztem a bölcsészkart, majd a jogot is. Politológiát és szociológiát is hallgattam, de azokat már nem fejeztem be." És még nincs vége: "Most PhD-jelölt vagyok jogelméletből és jogszociológiából." Tanulás közben tanít is, utóbb a Miskolci Egyetemen, sőt 1998-tól az Akadémia Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézetében ő vezeti a romológiai kutatócsoportot. 2002-től a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola intézetvezető docense, közben számos, a romák esélyegyenlőségével és társadalmi helyzetével foglalkozó kutatási program irányítója.

"Van egy kisebb kertünk a ház körül, én nyírom a füvet" - tájékoztat arról, hogy egy Pest környéki településre költözve, ingázva kívánja ellátni fontos feladatát. A költözés mellett az akkor még "jövendő gyerekek miatt" döntöttek oktatókutató feleségével. A tervet azóta teljesítette: Dorotya három és fél éves, öccse, Ernő kettő.

- Bár tudjuk, ön valamennyi magyarországi kisebbség szószólója lesz, nevének elhangzása után a legfeltűnőbb mégis az volt, ahogyan a magyar cigányság legkülönbébb rendű és rangú, általában "szétbeszélő" jelesei egyöntetűen ön mögé álltak. Hogy csinálta?

- Egyszerű. Mindenki ismer. Már akkor is ismertek, amikor még nem voltak nagy politikusok. Megtisztelő, hogy elismerik a szakmai kvalitásaimat, pedig romapolitikai elemzéseimben mindig megírtam a jót és a rosszat egyaránt.

- Ezek szerint olvassák az elemzéseit. Mert hát a politikába - látványos formában - sohasem ártotta bele magát...

- Kétségtelen, az enyém meglehetősen zárt szakma, nem a nagy nyilvánosság előtt zajlik az életünk. Ettől függetlenül azok közé tartozom, akik viszonylag szép számban szerepeltek a médiában. Nem volt lap a HVG-n kívül, illetve rádió-, illetve tévécsatorna, ahol ne fordultam volna már meg.

- Pironkodva, mégis készséggel állunk a mediasor végére. És ha már itt vagyunk, megkérdezzük: hogyan nem szólalt meg jelöltetésének ügyében a többi kisebbség?

- Mindenkit megnyugtatók, ismerem őket is. Számos rendezvényen, konferencián futunk össze. Mélyebb kapcsolat valóban nincs közöttünk, de mindig meghallgattuk egymás előadását. Talán azért nem nyilatkoztak eddig rólam, mert még nem kérdezte őket senki.

- Mégis maradnánk, ha lehet, önnél. Honnan tudja, mit kell ma csinálnia? Hiszen az iskolái sem erre képezik, politikai tapasztalatai sem gazdagok...

- Az ismereteimet biztosan mélyítenem kell a politika világában is, amit csöppet sem szégyellek. De azért az alapokkal tisztában vagyok. Nem csak Trabantra kaptam jogosítványt, el tudok vezetni bármilyen autót.

- Azért nem mindenben ennyire magabiztos. "Kétlakiság él bennem - nyilatkozta -, a cigányok közt magyar, a magyarok közt cigány vagyok." Nem az lenne az ideális, ha a cigányok közt cigány, a magyarok közt pedig magyar lehetne?

- Ez azért erősen megváltozott. Egy ideje már besoroltak a romák közé. Olyasmi ez, mint amikor az USA-ban egy félvér abszolút feketének számít. Viszont soha nem voltam az, aki mellet döngetve hangoztatta identitását.

- Jó, de amikor még bizonytalanságban volt, miért nem volt elég roma a romáknak?

- Nem voltam elég "romás". "Mert nem az iskola számít ám, hanem az élettapasztalat" - mondták gyakorta. Csendben mondom, az iskolázott emberek számukra mindig gyanúsak egy kicsit. Így volt talán velem is. Persze ezt nem érdemes túlragozni.

- Nem kisebbítve illetén érdemeit, sőt, de már ön is egy "emelt szintről" ért ilyen magasra. Édesapjék például még kilencen voltak testvérek, önnek már csak egy testvére van...

- Azért én sem zongoraszékről ettem öt évesen a kaviárt. És bár volt pianínónk otthon, de nem egy budai villában. Sok volt a pótolnivalóm. Amikor 14 évesen Szegedre kerültem, habzsoltam

a világot, mert volt színház, opera, sok könyv. Ha csak lehetett, ott lógtam minden esti előadáson. Akkor nyitották meg a felújított színházat. Csodás évek voltak.

- Döntött már: vajon a szülői vagy a nagyszülői családmódellet kívánja reprodukálni?

- Már lassan négy éve, hogy a gyerekek mellett nem tudom magam rendesen kialudni. Szóval az utóbbit nem tartanám valószínűnek...

- Azért csak érdekes, hogy ilyen szakmai előmenetellel mellőzte a politikát. Pedig az ön ismereteivel akár még pártot is alapíthatott volna. Tényleg, mi a véleménye: volna létjogosultsága egy cigány etnopártnak? Mint ahogyan van a magyarságnak pártja Szlovákiában, Romániában, Szerbiában is...

- A roma politikusok azt mondják, gettósítaná a kisebbségi közösségeket. Én egy kicsit másként látom. Ha már úgyis meg akarják oldani a kisebbségek képviselését a parlamentben, más jogi lehetőség nem túl sok mutatkozik. Hiába mondják sokan, hogy "Isten őrizze, ne hogy már a cigányok döntsék el, ki alakítson kormányt Magyarországon!?" Mert erre kérdezem: "Miért, mi van Szlovákiában vagy Romániában?" "Az más" - jön a válasz. De miért más? És ezt már nem tudják megindokolni.

- Az államelnök, a maga teremtette hagyományt követve, a pártokkal való előzetes egyeztetés nélkül vetette önt oda a képviselők szavazási kényének-kedvének. Nyilván nem vállrándítással intézne el egy szavazási kudarcot, amire volt már ilyen ügyben példa...

- Az első perctől tudtam, hogy kétesélyes a dolog. Az elnök úr megmondta, nem fog egyeztetni, mert ez nála alkotmányértelmezési kérdés. Ha nem választanának meg, nem lenne jó érzés, de ennél is rosszabb, hogy rejtélyes üzenet lenne a társadalom számára.

- Nocsak. Mire gondol?

- Miután eddig senki sem kötött bele a szakmai munkáimba, furcsa találgatásokra adhatna okot. Lehet, hogy egy cigány származású nem is juthat ilyen magasra? Nem tudom. Vagy ha nincs semmi kifogás, akkor meg miért nem?

LINDNER ANDRÁS - HORVÁTH ZOLTÁN